

Milan Stančić

Haiku – esencija Poezije, idealan oblik meditacije u modernom društvu

Haiku je prije svega, kao i svaki drugi oblik poezije, okvir za pisanu riječ živog čovjeka, a zbog svoje minimalističke forme predstavlja vjerojatno najsloženiju pisanu cjelinu, odnosno inzistira izgrađenu svijest o jedinstvu s prirodom pri svom nastupu, cjelovitom koraku u čovjeka, koje može slobodno da se okarakteriše kao stanje izuzetnog postojanja. Jedna šetnja alejom okruženja s koncentracijom na haiku može uveliko da izmijeni čovjeka na bolje, jer svojom formom haiku čovjeka primorava na pomno slušanje sadržaja koji ga okružuju, da čuje glas koji se probio na površinu, oslobođen od suvišnog balasta, te cjelovit, izoštren i nag nastupa kao takvost, kao kičma poimanja stvarnosnog. Haiku pjesme pridonose kvalitetnijem dijalogu unutar subjekta, otvaraju čovjeka za dešavanja koja uporište imaju u zakonima univerzuma, zvjezdane povezanosti sa braćom i sestrama po stvorenosti; one su, ja bih rekao uzvišen oblik meditacije koja neminovno vodi ka spiritualnom napretku. Među književnim formama, koje bi trebale biti u službi duhovnog sazrijevanja čovjeka, haiku stoji na vrhu piramide, sjajan kao oštrica samurajske sablje drevnih kovača jedne civilizacije koja kao da se doselila sa druge planete na našu plavu Zemlju, upravo zbog bogatstva kojim ova planeta raspolaže, što se također može okarakterisati kao taština haiku pjesme, al' od koje možemo isključivo profitirati na svakom polju bivstvovanja.

Haiku je nastao kao reakcija na različite minimalističke forme pjesmovanja u društvu, koje su spontano nastajale u ambijentu zen budizma, a jednu takvu stihovanu formu pjesnici su imenovali Waka, što u slobodnom prijevodu znači *pjesma koja daje odgovor*, i ista je imala snažan utjecaj na nastajanje haiku pjesme koja u 16. stoljeću poprima formu koju danas zovemo haiku. Bitno je istaći da je na istu uticala i izoliranost Japana od ostatka svijeta, što se uveliko odrazilo na svijest populacije o jedinstvu i prirodnoj uvezanosti.

Ja vjerujem da su meridijani i paralele razlozi zašto se haiku rađa samo u navigacionoj cjelini, unutar čovjeka u izuzetnom postojanju u odnosu na Prirodu (!).

Za haiku pjesnike je haiku tvorevina sveg svijeta, i niko kao haiku pjesnik ne brani sa više „žara“ formu kojom se izražava. Kod dosljednih sa godinama sve poprima svemirske atribute, do te mjere se stope sa prirodom unutar i izvan sebe, da subjekt uživa u vremenu na ovome svijetu, izražavajuć putem haiku pjesme savršen otisak Prirode, poštujuć sve. Po mojoj slobodnoj procjeni, kontinuiran haiku dovodi do stanja „levitacije“:

Tad te nema međ ljudima,
tad postao si
šimšir.

Dakle, haiku jeste odzvanjanje Prirode u nesputanom trenu, čovjek u okruženju koncentrisanog postojanja.

Haiku se u pravilu sastoji od 17 slogova posloženih u tri stiha, gdje prvi ima 5 slogova, drugi 7, a treći 5. Međutim, insistiranje na metru 5 -7 -5 nije moguće kod određenih jezika kod kojih se po prirodi strukture riječi ne slažu u skupine od 5 odnosno 7 slogova, kao što je Njemački jezik na primjer, dok jezici regiona (srpski, hrvatski, bosanski) mogu svojom građom ispoštovati originalnu japansku haiku formu, mada su, pa i na japanskom jeziku također, manje oscilacije dopuštene, čak i poželjne kada prikazanje Životnosti o tome ovisi.

Haiku obično ukazuje na godišnje doba u kojem nastaje, što je ako je ovdje već napisano pomno pročitano i sasvim logično, a također nije lišen humora, koji jeste u esenciji svake pojave (vjerojatno u ovoj ideji svoju ukorijenjenost ima moderni metod ublažavanja straha, gdje ljude uokolo sebe zamišljamo gole, sastrugane); također susrećemo životinje, biljke, - naprosto sve iz flore i faune. I haiku pjesnika usred Zbivanja.

Primjeri:

Matsuo Basho

Prastari ribnjak...
jedna žaba uskoči:
- zvuk vode.

“Dosadna djeca”-
onome tko to veli
cvijet ne cvjeta.

Issa Kobayashi

Raniji vlasnik:
“Sve ja to znam -
do same hladnoće.”

Lijepa li trešnjeva cvijeta -
kao da je
pao s neba!

Buson

Na zvono hrama
sletio pa zaspao
mali leptirić.

Luda djevojka
u čamcu o podnevu -
proljetne vode.

Masaoka Shiki

Ogledah se:
čovjek što je prošao
nestao je u magli.

Koliko truda:
objesiti svjetiljku
o cvjetnu granu!

Drago Štambuk

Pupoljak
Raste u smrt.
Život ga pomno prati.

Nad bunarom list
što pada
u nebo.

Milan Stančić

Deblo kestena
Uranja u rodno tlo:
Božje stopalo!

Mrtvo lišće
Životnošću me hrani.
Jesenska gozba.